

Klímaparát települések

Húsz éve adta ki az ENSZ Éghaváltozási Kormányközi Testülete (IPCC) az első jelentését, felhívva a figyelmet a világot fenyegető éghajlatváltozásra. 2014-re tervezik elkészíteni az ötödiket. Kérdés, hogy abban lesz-e szó lényeges előrelépésekről. Egyelőre úgy tűnik, hogy a fenntarthatatlan termelési és fogyasztási struktúrák nemigen változnak a fejlett világban, a fejlődők pedig ezeket a rossz mintákat másolják.

Idén augusztus 21-én az MTA Szociológiai Intézetében tartott előadást Menyhárt András, jelenleg Nagy Britanniában élő jogatanár a klímabarát települések ottani mozgalmáról."

A Nagy-Britanniában élő Menyhárt András augusztus 21-én az MTA Szociológiai Intézetében tartott előadása az ottani klímabarát települések ígéretes kezdeményezését mutatta be. Jellemzően kisebb 5-10 ezer fős városokban és falvakban kezdenek „hangosan gondolkodni” néhányan, hogy közösen tegyenek valamit a környezetért, az éghajlat védelmében. Fórumokat, beszélgetéseket rendeznek különféle témákról (építés, közlekedés, energiahasználat, szennyvíztisztítás, vásárlás stb.). A csatlakozók idővel maguk is egy-egy általuk jobban ismert vagy kedvelt téma vezetőivé válhatnak. Nincsenek szigorú szabályok, mindenki érdeklődésének megfelelően változtatja a csoportokon való részvételét. Lassan kialakulnak fenntarthatóbb szokások, és az önkormányzatok is változtatnak az addigi szabályozási és költségvetési politikájukon.

A mozgalom áttért már az angolszász világ más országaira is.

Nálunk a fenntarthatóbb szokások kialakulását több tényező nehezíti. Egyrészt sokaknak nincs szabadon elkölthető pénze. Nem tud például energiatakarékos felújításokat végezni, új, takarékosabb háztartási gépeket vásárolni. Hiába „termel” kevesebb szemetet, a kukák után járó díjat akkor is ki kell fizetnie. A közművek rendszerint egy-egy hatalmas hálózat részei, magántulajdonban vannak, nem dönthetnek helyben az üzemeltetésükről, a keletkező profit visszaforgatásáról.

A Levegő Munkacsoport megalakulásától fogva hangsúlyozza – számos egyéb feltétel mellett –, hogy egy piacgazdaságban alapvető tényezőnek, az áraknak a valódi költségeket kell(ene) mutatniuk. Vagyis az árak ne csak a termelés költségeit, a profitot és az adókat tartalmazzák, hanem az úgynevezett külső költségeket is. Például a környezetben okozott károkat. Ma az éghajlatot leginkább károsító termékeknek, tevékenységeknek (többek között az energiának, szállításnak, bányászatnak nem valós az ára, így nem ösztönöz a fenntartható magatartásra. Fontos kérdés a közművek tulajdonjoga is.

Azonban a nehézségek ellenére nálunk is nagyon sok lehetősége marad az állampolgárnak, illetve a vállalkozóknak a cselekvésre. Hamarosan elkészül a hazai klímabarát települések honlapja, amelyen ötleteket kapnak a közösségek a pénztárcájukat és a környezetet egyaránt kímélő megoldásokra.

Addig is az olvasó figyelmébe ajánlunk két magyar nyelvű (www.emkas.hu, www.servian.hu) valamint egy angol nyelvű (www.transitiontowns.org) honlapot.

Budapest, 2008. augusztus 31.

*Beliczay Erzsébet
a Levegő Munkacsoport elnökhelyettese*